

OBLIKOVANJE VIDEOPOSNETKOV

(seminarsko gradivo)

OBLIKOVANJE VIDEOPOSNETKOV

UVOD

Film je izum na področju fotografije. Filmska kamera je fotoaparat, posebej prirejen za hitro, serijsko snemanje večjega števila posnetkov v sekundi. Pravi, temeljni aparat filma pa ni kamera, ampak projektor, naprava za projiciranje štiriindvajsetih diapozitivov v sekundi. Tisto, kar imamo za filmski posnetek, filmsko sliko, ne nastane v filmski kameri, ampak na filmskem platnu. Na filmskem traku so le statične fotografije, fotogrami, ki jih šele filmski projektor spremeni v iluzionistično gibljivo sliko, v filmski prizor. Filmsko, gibljivo sliko je mogoče izdelati tudi brez kamere (rišemo lahko neposredno na filmski trak ali posnamemo posamezne faze gibanja s fotoaparatom, kar so pionirji filmske tehnike pred izumom kamere tudi počeli), brez kinoprojektorja pa ne gre.

Gibljive slike nas danes, ko smo vsakodnevno, že od rojstva zasuti z njimi, ne fascinirajo več. To pomeni, da gibljivih slik ne dojemamo več kot posebnih vizualnih fenomenov, zavedamo se le njihovih vsebin. Današnji gledalec pri gledanju filma ali videa niti ne opazi posameznih posnetkov (kadrov), v njegovi zavesti se naselijo le zaključene vsebinske celote, filmski prizori, ki pa so praviloma zgrajeni iz več zelo različnih posnetkov.

Veščina snemanja z video ali s filmsko kamero se prične z oblikovanjem posnetkov in šele takrat, ko se snemalec zave:

- ☛ da je kamera samo orodje
- ☛ da vsak motiv omogoča različne posnetke
- ☛ da je posnetek tudi izrazno sredstvo
- ☛ da morajo biti posnetki razumljivi drugim
- ☛ da so posnetki material za montažo

VSEBINA IN NAVODILA ZA UPORABO

Pričujoči E-tečaj tako ni namenjen temu, da bi se začetnik z njegovo pomočjo naučil uporabljati videokamero. Osrednje poglavje predstavlja OBLIKOVANJE POSNETKOV, predstavi osnovne izrazne možnosti video in filmskega posnetka. Snemalca opozori na to, da zanimiv motiv še ni dovolj za dober posnetek. Dober posnetek je jasen in učinkovit. Namen posnetka ni samo, da pokaže motiv, ampak tudi, da naredi določen vtis na gledalca. Dober snemalec se izraža tudi z obliko svojih posnetkov in prava veščina snemanja se prične z oblikovanjem posnetkov.

Zgodovina in pionirji filma so predstavljeni v prvem poglavju KRATKA ZGODOVINA. To poglavje razloži tudi kaj so filmski žanri in zvrsti ter predstavi glavne člane filmske ekipe. Poglavje O KAMERI predstavi videokamero in nastanek videoposnetka tako, da si snemalec lahko izoblikuje predstavo o zgradbi in delovanju videokamere in o naravi videoposnetka. PREDPRIPRAVA AV IZDELKA uporabnika nauči, kako pripraviti zgodbo, scenarij in snemalno knjigo, ki bo v pomoč pri snemanju in kasneje pri montaži. Poglavje PRED SNEMANJEM obravnava osnovne tehnične veščine, ki so nujno potrebne, če želi snemalec doseči rezultate, ki presegajo povprečje, ki ga zagotavljajo avtomatične nastavitve kamere. V OSNOVNIH POJMIH ZVOKA V VIDEOU se uporabnik pouči o tipih mikrofonov in vrstah zvoka. Tukaj je zanima predvsem interaktivna vaja s katero lahko z zvokom spreminjamo pomen posnetkov. Na koncu smo dodali še daljše poglavje O VIDEOPOSNETKU, ki zainteresiranega snemalca uvede v teoretično razmišljanje o naravi filmskega ali videoposnetka.

Posebno poglavje so VAJE ZA OBLIKOVANJE VIDEO POSNETKOV. Poglavje je le dodatek z zbirko vaj, ob katerih lahko vadimo in spoznavamo izrazne možnosti filmske ali videokamere. Namen vaj, ki jih priporočamo, je predvsem v tem, da snemalec ob konkretnem delu spozna, da lahko vsak motiv posname in predstavi na različne načine. Zato so zasnovane tako, da pri vsaki vaji primerjamo učinek dveh ali več različnih rešitev. Rezultate vsake vaje si je treba dobro ogledati in analizirati. Znanje, ki ga

z vajo pridobimo ni v tehnični manipulaciji s kamero, ampak v tem, da spoznamo in občutimo učinke posnetkov, ki jih primerjamo.

Vaje so namenjene tudi temu, da se snemalec navadi usmeriti pozornost na tiste elemente posnetka, ki nam pomaga opaziti formo posnetka. Šele ko smo pozorni na formo posnetka, lahko ocenimo, ali posnetek ustrezno učinkuje ali ne. Predvsem pa lahko ugotovimo, zakaj ne učinkuje in to popravimo.

Vaje so namenjene vsem, ki želijo izpopolniti izrazno moč svojih videoposnetkov. Ob vajah spoznavamo, kako pomembno je poznati izrazne zakonitosti vide slike in videoposnetka, če želimo posneti res dobre in zgovorne posnetke. Vaje niso namenjene tehničnemu urjenju v uporabljanju videokamere, ampak spoznavanju filmskega jezika, v kolikor se nanaša na posamezen posnetek.

Vaje so smiselne le, če jih izvajamo natančno, dosledno in z razumevanjem, kaj želimo s posamezno vajo doseči. Pri vaji, ki jo trenutno delamo, upoštevamo tudi spoznanja iz prejšnjih vaj (npr. pri vajah iz gibanja kamere upoštevamo svetlobo, kompozicijo, plan...)!

Priporočljivo je delati vaje v vrstnem redu, kot si sledijo, vendar ni nujno, lahko jih poljubno izbiramo. Kot prvo izvedemo VAJO 1 , ker so filmski plani prisotni pri vseh naslednjih vajah.

Med vajami ni nobene za vožnjo kamere. Posnetki s kamero v vožnji so tehnično zahtevni in včasih komplicirani, zato jih izvajajo predvsem utečene in ustrezno opremljene profesionalne ekipe. Manjkajo vaje snemanja pri umetni svetlobi. Pri tem gre predvsem za tehnični problem osvetljevanja in svetlobnega parka, ne za delo s kamero. Za dobro osvetlitev z več reflektorji so potrebne specifične izkušnje in znanje.

Snemanje in oblikovanje zvoka v sklopu te e-vsebine ni obravnavano. Oblikovanje filmskega zvoka namreč nastopi ponavadi šele pri montaži. Med snemanjem je zvok prisoten le, če snemamo sinhroni zvok, najpogosteje govor. To pa je predvsem tehnični problem, kako posneti jasen zvok, kako uporabiti in namestiti dodatne zunanje mikrofone.

Pogosto snemamo le sliko, zvočno kuliso ali glasbo pa dodamo pri montaži filma.

Na koncu vas želimo opomniti na to, da se v rubriki ŠTUDIJSKA ORODJA nahaja tudi slovarček pogosto rabljenih strokovnih besed, knjižnica s predlagano literaturo ter seznam priporočljivih spletnih povezav.

KAMERA JE SAMO ORODJE, S KATERIM NAREDIMO POSNETKE

Videokamera je le orodje, naprava, ki sliko camere obscure trajno shrani na videotraku ali kakem drugem nosilcu.

Izgled in vsebina posnetka pa sta odvisna predvsem od tega, kako snemalec kamero uporabi. Pomembno je, kje se postavi, kakšen izrez naravna, kako kamero drži ali premika, kako sliko komponira, kako naravna ostrino, kakšen objektiv izbere ipd. Izgled posnetka je še najmanj odvisen od videza objekta, ki ga snemamo.

ISTI MOTIV LAHKO PRIKAŽEMO Z RAZLIČNIMI POSNETKI

Ker posnetek naredi snemalec, ne kamera, je izgled posnetka odvisen od odločitve snemalca. Vsak motiv ali prizor lahko snemalec pokaže v enem posnetku ali v več različnih posnetkih. Lahko ga posname v srednjem ali bližnjem planu ali v več različnih planih. Lahko snema s statično ali gibljivo kamero, v takšni ali drugačni svetlobi ali proti svetlobi. Lahko uporabi različne objektivne ali svetlobne filtre.

Na vsakem od teh posnetkov bo isti motiv prikazan na povsem različni sliki in naredil različen vtis na gledalca.

POSNETEK NI SAMO DOKUMENT, AMPAK TUDI IZRAZNO SREDSTVO

Ker je kamera samo orodje, s katerim snemalec lahko naredi različne posnetke istega motiva, je nesmiselno govoriti o objektivnem posnetku. Vsak snemalec bo naredil drugačen »objektivni« posnetek istega prizora. Zato je videoposnetek predvsem izrazno sredstvo.

Dober snemalec posnetek zasnuje tako, da z njim naredi določen vtis na gledalca. Pri tem ni mišljena vsebina, ampak oblika posnetka. Posnetek v splošnem planu pove nekaj drugega, kot posnetek istega motiva v bližnjem planu. Kompozicijsko urejen posnetek naredi drugačen vtis kot neurejen, dobro kadriran drugače, kot slabo kadriran ...

SNEMALEC MORA IZDELATI POSNETKE, KI BODO ZANIMIVI IN RAZUMLJIVI TUDI DRUGIM

Če kamero samo usmerimo na določen prizor in dogajanje posnamemo, še ne pomeni, da bo gledalcu povsem jasno, kaj posnetek kaže. Šele izbira ustreznega zornega kota, izreza slike in kompozicije slike zagotavljajo, da je posnetek pregleden, jasen in nedvoumen.

Samo skrbno oblikovan posnetek pritegne gledalca in je zanimiv za druge, ki niso bili udeleženci snemanja in nimajo privatnega odnosa do vsebine posnetka.

SNEMALEC MORA IZDELATI POSNETKE, KI JIH BO MOGOČE MONTIRATI

Večinoma snemamo zato, da bomo iz posnetkov sestavili določen video ali filmski izdelek. V ta namen mora snemalec posneti dovolj materiala in ustrezne posnetke. Med snemanjem mora misliti tudi na montažo ali snemati po snemalni knjigi, sicer se lahko zgodi, da bodo posnetki neuporabni ne glede na to, kako kvalitetni so. Snemalec mora predvidevati, kateri posnetki si bodo v montaži sledili in upoštevati zamišljeni stil filma.

Posnetkov, ki niso montažno usklajeni, ni mogoče montirati v tekoče zaporedje.

POSNETKI SO LE ILUSTRACIJE

Primeri posnetkov so ilustracije posameznih problemov snemanja in oblikovanja posnetkov in ne kažejo, kako je treba snemati, ampak so namenjeni temu, da si ob njih ostrimo občutek za učinek in izraz slike in posnetka. Namenoma so nevtralni in neatraktivni zato, da gledalcu ne bi bili zanimivi sami po sebi. Pomembno je le to, kar ponazarjajo - da nazorno pokažejo učinek določenega načina snemanja in napeljujejo na misel, da se mora snemalec ob vsakem posnetku odločati med več možnimi pristopi.

Prikazane veščine snemanja spadajo pravzaprav v področje filmskega jezika, torej v področje režije. Kadar snemalec snema samostojno, mora prevzeti tudi del te vloge.

E-CHO: sistem za e-izobraževanje
Uporabniški priročnik (verzija 2.4.0)

Kazalo vsebine

1. Uvod	10
1.1 Razumevanje sistema za e-izobraževanje	10
1.2 Upravljanje z izobraževalnimi vsebinami (LCMS).....	11
1.3 Upravljanje izobraževalnega procesa (LMS)	11
1.4 Scenarij izvedbe e-izobraževanja v sistemu Error! Bookmark not defined.	
2. Navodila za delo s sistemom za e-izobraževanje.....	15
2.1 Navodila za učeče	Error! Bookmark not defined.
2.1.1 Prijava in izbira tečaja	Error! Bookmark not defined.
2.1.2 Osnovno okno učečega	17
2.2 Navodila za mentorje	Error! Bookmark not defined.
2.2.1 Upravljanje s pedagoškim procesom.....	24
2.2.2 Komunikacija.....	27

Kazalo slik

Osnovne entitete sistema.....	12
Scenarij e-izobraževanja v poslovnem okolju.....	14
Izbira tečaja na izobraževalnem programu.....	16
Osnovno okno učečega	17
Študijska orodja učečega	19
Komunikacija v sistemu	21
Večjezikovnost sistema.....	22
Upravljanje s pedagoškim procesom	24
Pregled statistike	25
Izmenjava datotek.....	27

1. UVOD

Uporabniški priročnik sistema za e-izobraževanje predstavlja sistem za e-izobraževanje, podaja navodila za uporabo sistema ter opisuje posamezne funkcionalnosti uporabniških vmesnikov. Namenjen je vsem uporabnikom sistema za e-izobraževanje.

1.1 RAZUMEVANJE SISTEMA ZA E-IZOBRAŽEVANJE

Sistem za e-izobraževanje je nastal na podlagi številnih izkušenj pri izvedbi pilotskih e-izobraževanj ter po obsežni analizi in uporabi sorodnih komercialno dostopnih produktov. Sistem vključuje vse nujne funkcionalnosti e-izobraževanja, zaradi internetne naravnosti pa je povsem povezljiv z drugimi internetnimi aplikacijami, ki bi jih želeli uporabiti pri izobraževanju.

Izobraževanje in okolje v katerem uvajamo e-izobraževanje nastopajo v tesni navezavi, zato je tudi sistem, ki ga uporabljamo za e-izobraževanje povezljiv s informacijskim sistemom ciljnega okolja.

Pri snovanju sistema je bil ključen poudarek na enostavnosti uporabe, možnosti neodvisne priprave izobraževalnih vsebin in personalizaciji. Sistem omogoča tudi večjezikovnost vseh uporabniških vmesnikov in pripravo katalogov izobraževanja.

Funkcionalno sistem omogoča različne vloge uporabnikov. Vloge določajo nivo pravic dostopa do sistema, uporabniki pa do funkcionalnosti dostopijo preko specifičnih vmesnikov. Sistem avtentikacije in avtorizacije onemogoča nepooblaščno prehajanje med vlogami.

Glavni funkciji sistema sta **upravljanje izobraževalnega procesa** (ang. **LMS** – Learning Management System) in **upravljanje z izobraževalnimi vsebinami** (ang. **LCMS** – Learning Content Management System).

1.2 UPRAVLJANJE Z IZOBRAŽEVALNIMI VSEBINAMI (LCMS)

Izobraževalne vsebine predstavljajo najbolj pomembno komponento e-izobraževanja. Gradiva morajo biti kvalitetna, interaktivna, pedagoško korektna in sestavljena tako, da omogočajo personalizacijo izobraževanja. Sistem ne pogojuje tehnologije priprave vsebine oz. orodij za njeno pripravo. Razvijalci lahko uporabijo poljubna orodja, s katerimi razvijejo zaključen niz HTML strani s pripadajočimi medijskimi gradniki. Vsebina lahko vključuje vse medije, ki so na voljo prek HTML.

Iz že razvite in delujoče izobraževalne vsebine je v sistemu možno izdelati izobraževalne tečaje, podprte z vgrajenimi študijskimi orodji ter poljubno število predlaganih poti po tečajih. Za vsakega izmed tečajev je potrebno določiti strukturo, organizirati navigacijo v njem (predlagane poti) in opisati tečaj z meta podatki za pripravo katalogov tečaje.

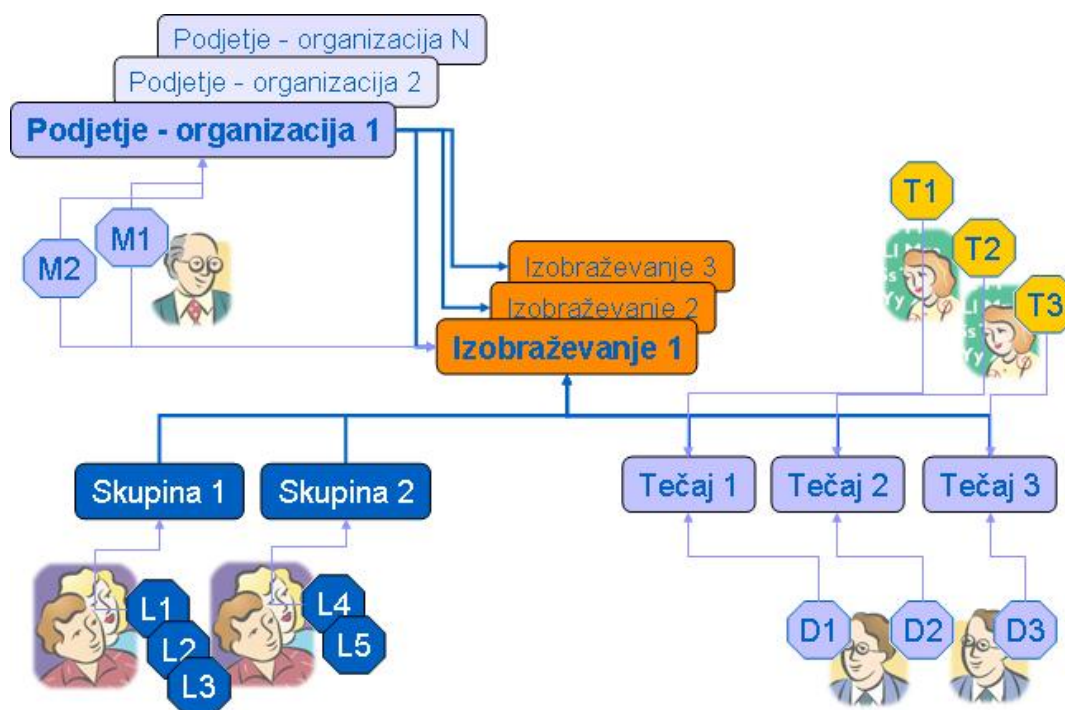
Uporabniki, ki se izobražujejo v sistemu, lahko za premikanje po vsebini uporabljajo že izdelane, njim prilagojene, predlagane poti po tečaju, ali pa kar sami izberejo vsebino, ki jim najbolj ustreza. Na ta način je omogočena personalizacija e-izobraževanja s stališča izobraževalnih vsebin.

1.3 UPRAVLJANJE IZOBRAČEVALNEGA PROCESA (LMS)

Sistem omogoča pripravo in dostop do izobraževalnih gradiv, umeščanje učečih v skupine, administrativno in pedagoško podporo procesom e-izobraževanja ter zajem in spremljanje podatkov o rabi sistema.

Osnovne entitete sistema so:

- uporabniki (oseba, ki ima v sistemu eno ali več vlog),
- tečaji, kot zaključeni nizi izobraževalne vsebine, ki je pedagoško in tehnično ustrezno pripravljena za e-izobraževanje in
- izobraževanja, ki omogočajo fleksibilnost in enostavnost upravljanja izobraževalnega procesa.

Sl. 1: Osnovne entitete sistema

Učeči (L1, L2, ...) lahko v sistemu dostopajo do izobraževalnih gradiv, komunicirajo z elektronsko pošto, prek on-line forumov in uporabljajo druge načine komunikacije. Za delo imajo na voljo študijska orodja, možnost personalizacije delovnega okolja in spremljanje lastnega napredovanja.

Mentorji (T1, T2, ...) zagotavljajo pedagoško podporo izobraževanju, sledijo napredku učečih, z njimi komunicirajo in si izmenjujejo gradivo.

Razvijalci (D1, D2, ...) v sistem vstavljajo nove izobraževalne vsebine, iz njih izdelujejo tečaje ter jih urejujejo na način, da učečim omogočijo čim bolj prilagojeno izobraževanje.

Upravitelji (M1, M2, ...) izobraževanja v sistem dodajajo nove uporabnike, jih umeščajo v skupine in vključujejo v obstoječa ali nova izobraževanja. Na voljo so jim tudi komunikacijska orodja in možnost spremljanja uporabe sistema.

1.4 SCENARIJ IZVEDBE E-IZOBRAŽEVANJA V SISTEMU

Funkcije upravljanja e-izobraževanja v sistemu omogočajo izvedbo poljubnih izobraževanj v poljubnih ciljnih okoljih. Prilagodljivost sistema se izkaže pri uspešnem organiziranju izobraževanj tako v šolskih kot tudi v poslovnih ciljnih okoljih. Upravljanje izobraževanja je podeljeno v tri entitete, poznane že iz klasičnih izobraževalnih programov: izobraževanje, tečaji in skupine učečih.

Pričujoč scenarij izvedbe izobraževalnih programov v poslovnem okolju naj pojasni osnovne entitete in princip delovanja sistema.

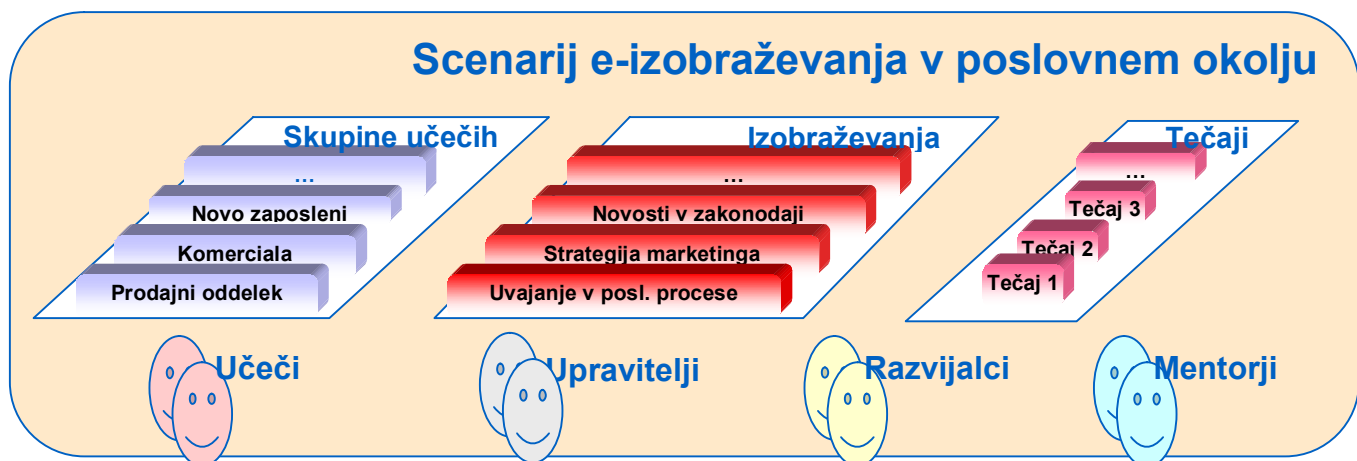
E-izobraževalne programe v poslovnem okolju lahko specificiramo glede na to ali gre pri pridobivanju znanja za:

- predstavitev informacij
- pridobivanje osnovnih spretnosti
- pridobivanje poglobljenih znanj
- pridobivanje strokovnih specifičnih znanj.

Za vsako izmed zgoraj naštetih možnosti je potrebno opredeliti strukturo izobraževalnega programa (opredelimo spletne izobraževalne vsebine, videokonference, diskusije, časovno omejeno izobraževanje,...) in vsebino izobraževalnega programa (en ali več tečajev). V ta namen je v sistemu možno kreirati različna izobraževanja. (glej

Sl. 2).

Nivo interakcije, nivo podpore in prilagodljivost v izobraževanju je možno opredeliti z združevanjem učečih v skupine z določenimi skupnimi lastnostmi. Skupine učečih je nato potrebno prijaviti v že izdelano izobraževanje.

Sl. 2: Scenarij e-izobraževanja v poslovnem okolju

Sl. 2: Izobraževanja 'Uvajanje v poslovne procese', ki bo sestavljeno iz Tečajev 1 in 2, se bodo udeležili učeči v skupini 'novo zaposleni'. Izobraževanja 'Novosti v zakonodaji', ki bo sestavljeno iz tečaja 3 pa se bosta udeležili tako skupina učečih 'Prodajni oddelek' kot tudi 'Komerčila'. Iz slike je razvidno, da je s sistemom možno organizirati poljubna izobraževanja v ciljnem okolju.

V e-izobraževanju poleg skupin učečih sodelujejo tudi upravitelji, ki organizirajo izobraževanja, mentorji, ki nudijo pedagoško podporo ter razvijalci, ki skrbijo za vsebine e-izobraževanja.

2. NAVODILA ZA DELO S SISTEMOM ZA E-IZOBRAŽEVANJE

Vsi uporabniki do sistema dostopijo preko specifičnih uporabniških vmesnikov s pomočjo WWW brskalnika. Zaradi siceršnje kompleksnosti storitve e-izobraževanja, večje prilagodljivosti in transparentnosti sistem loči med več različnimi uporabniškimi vlogami. Uporabniki se lahko prijavijo kot učeči, mentorji, razvijalci, upravitelji ali sistemski administratorji.

Ni odveč pripomniti, da lahko ista oseba v primeru enostavnih e-izobraževanj opravlja več vlog hkrati.

2.1 NAVODILA ZA UČEČE

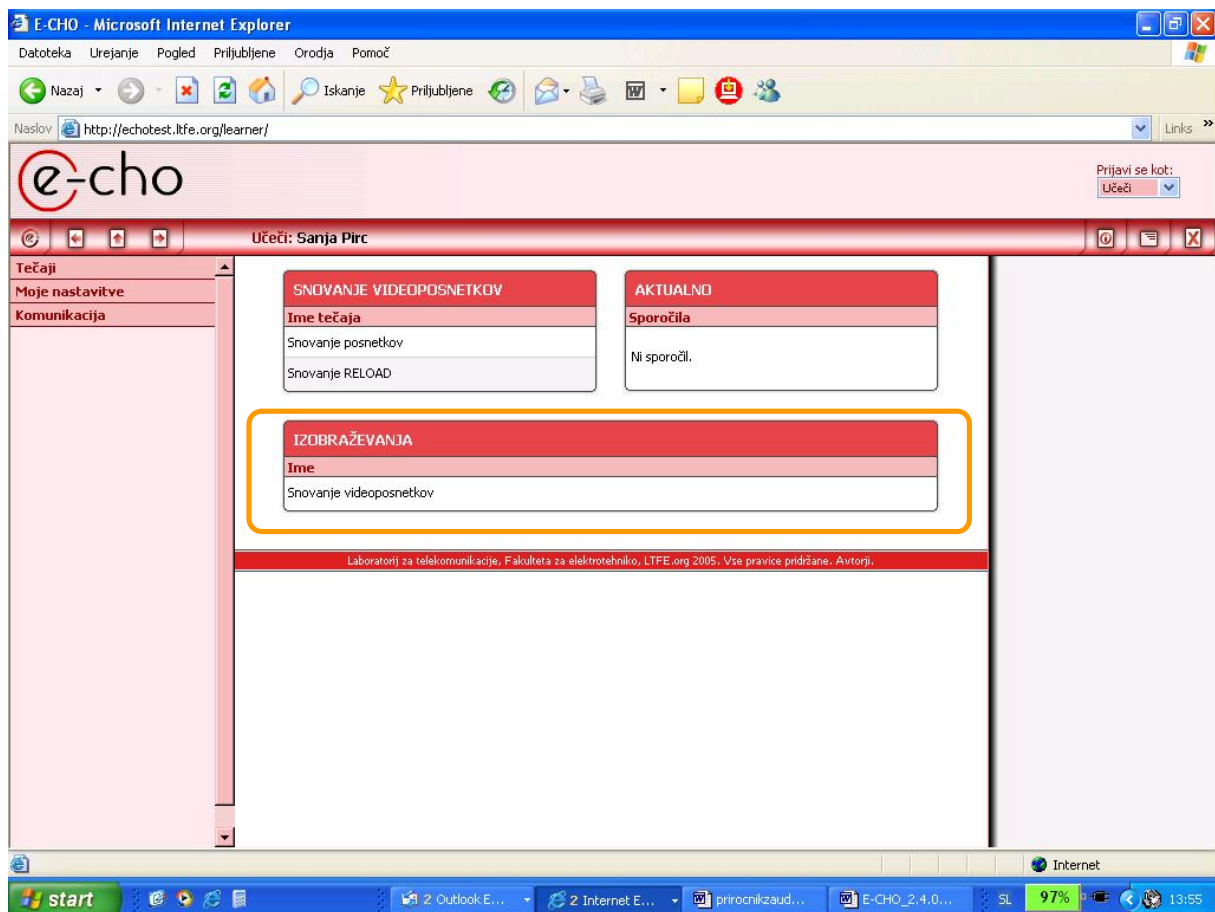
V sistemu so učečim omogočeni:

- Dostop do izobraževalne vsebine in personaliziran način navigacije po vsebini
- Uporaba različna študijska orodja
- Personalizacija izobraževanja

2.1.1 PRIJAVA IN IZBIRA TEČAJA

Učeči se v sistem prijavi s svojim uporabniškim imenom in geslom. Po prijavi v sistem si izbere enega izmed izobraževalnih programov na katere je prijavljen. V okviru izobraževalnega programa si izbere tečaj, ki ga želi obiskovati.

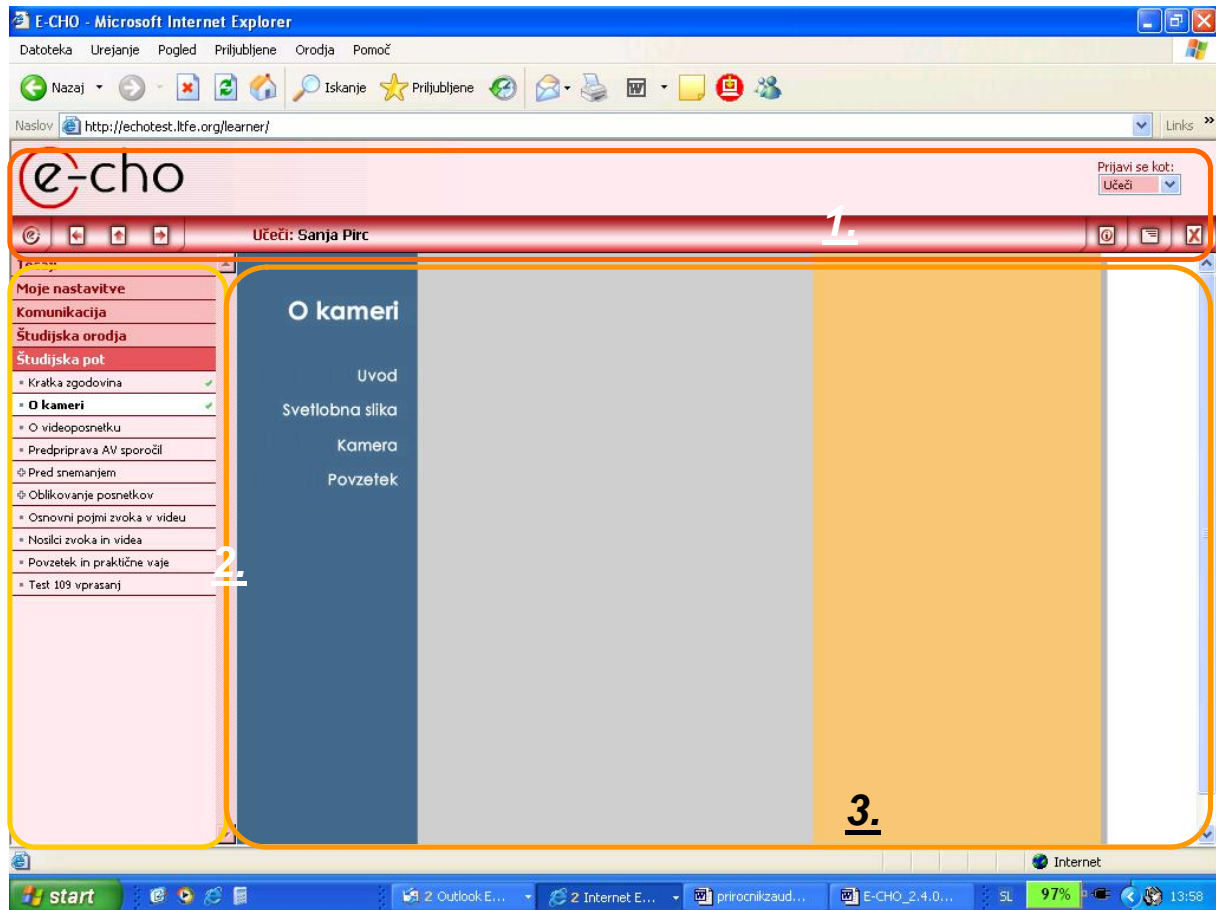
Na isti strani uporabniškega vmesnika učeči lahko prebere tudi obvestila na oglasni deski izobraževalnega programa, na katerega se je prijavil.

Sl. 3 Izbira tečaja na izobraževalnem programu

2.1.2 OSNOVNO OKNO UČEČEGA

V osnovnem oknu sistema učeči dostopi do vsebine izobraževalnega tečaja, študijskih orodij, možnosti personalizacije in navigacije po vsebinah. Osnovno okno je sestavljeno iz navigacijske vrstice (Sl. 4 – 1.), orodnega okna (Sl. 4 – 2.) in okna z vsebino (Sl. 4 – 3.).

Sl. 4: Osnovno okno učečega

2.1.2.1 Navigacijska vrstica

Navigacija po vsebini tečaja je definirana z t.i. predlagano potjo po tečaju. Predlagana pot po tečaju je sekvenčno zaporedje strani tečaja, ki jih mora učeči predelati, da bi pridobil zahtevano znanje. To pomeni, da je vsebina tečaja prilagojena potrebam učečega.

Predlagano pot lahko določi razvijalec tečaja ob vstavitvi vsebine v sistem (poglavje **Error! Reference source not found.**) ali pa mentor izobraževalnega programa.

V navigacijski vrstici se nahajajo ime in priimek učečega, ki je trenutno prijavljen, gumbi za premikanje po predlagani poti 'Naprej' in 'Nazaj' ter gumb za odjavo iz sistema ('Izhod'). Učeči s kliki naprej in nazaj po predlagani poti predelajo izključno tisti del vsebine tečaja, ki je potreben za uspešno dokončanje izobraževalnega programa. V primeru, da preko zunanjih povezav v okviru vsebine ali preko kazala dostopijo do drugih strani na svetovnem spletu, se na predlagano pot vedno lahko vrnejo s klikom na gumb 'Na pot'.

2.1.2.2 Orodno okno

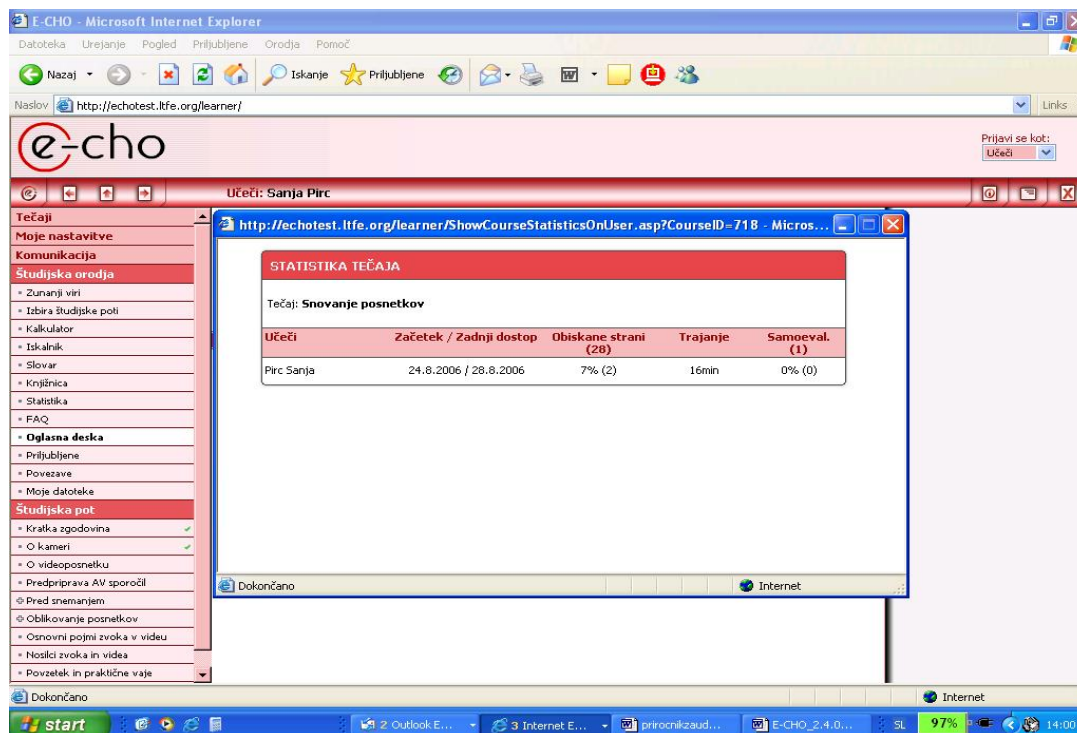
Učeči ima iz orodnega okna dostop do vseh funkcij sistema, ki so mu na voljo. Lahko dostopa do ostalih tečajev v okviru izobraževalnega programa, personalizira izobraževanje preko lastnih nastavitev in določenih študijskih orodij, uporablja orodja za komunikacijo in druga študijska orodja ter preko kazala dostopi do vsebine izobraževanja.

2.1.2.3 Študijska orodja

Orodja, ki jih učeči uporablja pri študiju s sistemom lahko razdelimo na več sklopov. V prvem sklopu so tista, ki mu omogočajo dostop do dodatnih informacij v zvezi z vsebino tečaja. V ta sklop štejemo:

- Slovar – orodje omogoča dostop do bodisi že obstoječega slovarja (ozir. pojmovnika) na svetovnem spletu ali pa slovarja (ozir. pojmovnika), ki je izdelan v okviru sistema
- Zunanji viri – orodje, s katerim učeči dostopi do vseh elektronskih virov, ki neposredno ne pripadajo internetni vsebini tečaja (pdf, ppt, doc dokumenti)
- Knjižnica – podroben seznam vseh neelektronskih virov, kjer učeči dobi še bolj podroben vpogled v snov, ki jo predeluje
- Povezave – seznam povezav na svetovnem spletu v zvezi z vsebino tečaja, ki jih razvijalec tečaja določi kot obvezne za predelavo.

- Študijski načrt – grafični prikaz vsebine tečaja, ki omogoča lažjo navigacijo in pregled nad vsebino tečaja.
- Pogosto zastavljena vprašanja in odgovori, ki jih je pripravil avtor tečaja.
- Oglasna deska, kjer so na voljo sporočila upravitelja trenutnega izobraževanja.

Sl. 5: Študijska orodja učečega

V drugem sklopu so orodja, ki učečemu omogočajo personalizacijo izobraževanja.

- Lastne zabeležke – učeči za vsako izmed strani izobraževalnega tečaja lahko zapiše zabeležke, jih shrani in do njih kasneje dostopa.
- Priljubljene povezave – dodaja jih učeči, nanašajo pa se na tečaj, ki ga trenutno predeluje.
- Moje datoteke – učeči lahko v okviru izobraževanja mentorju (ali ostalim učečim) pošilja določena gradiva, ali pa pregleduje gradiva, ki jih je poslal mentor (oz. ostali učeči).

- Izbira študijske poti – v primeru, da poleg osnovne študijske poti (kazala) obstajajo tudi druge (npr. izdelane s strani mentorja), ima učeči možnost izbrati želeno študijsko pot.

Ostala orodja so:

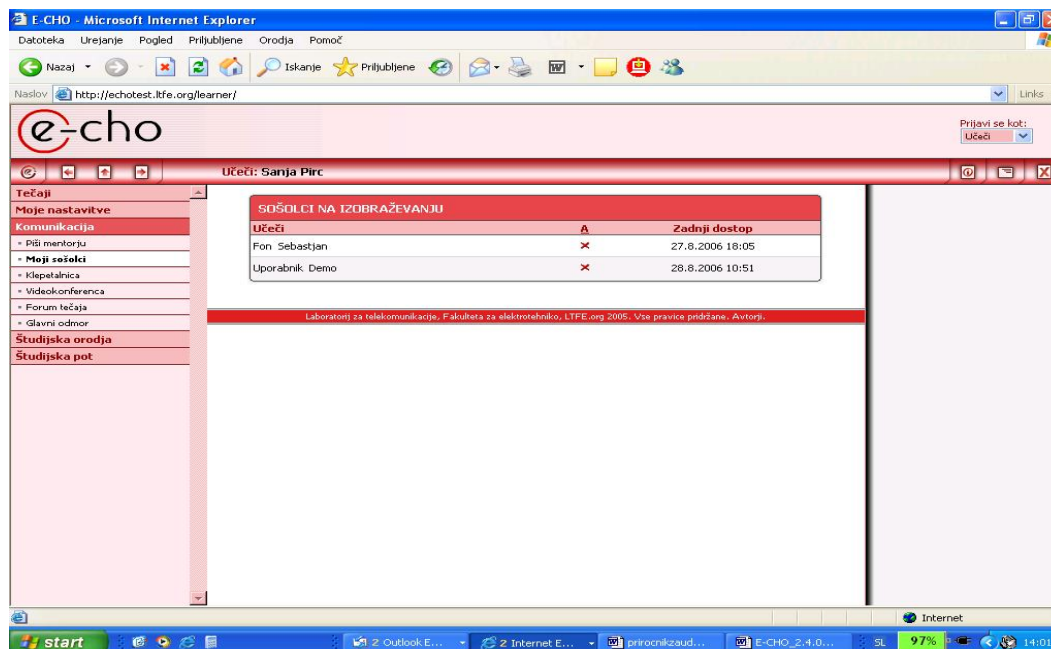
- Prikaz statistike učečega, kjer vidi osnovne podatke o napredovanju študija za tečaj, ki ga obiskuje. Ob tem vidi tudi povprečni uspeh skupine učečih, ki ji pripada.
- Iskalnik po vsebini tečaja.
- Kalkulator, ki omogoča enostavne računske operacije.

Dostop do študijskih orodij je odvisen od izobraževalnih tečajev.

Razvijalec tečaja v sistemu določi katera orodja bodo na voljo, glede na samo vsebino tečaja, zato učeči v primeru več izobraževalnih tečajev nima na voljo vedno istih študijskih orodij.

2.1.2.4 *Komunikacija*

Pomemben vidik e-izobraževanja je komunikacija med učečimi in komunikacija med učečimi ter mentorji. Sistem učečemu omogoča različne načine neposredne in posredne komunikacije, preko že vgrajene e-pošte in kompleksnega sistema spletnih forumov ali pa preko zunanjih internetnih aplikacij, ki so na enostaven način povezljive s sistemom.

Sl. 6: Komunikacija v sistemu

Možnosti komunikacije z mentorjem so:

- Pisanje e-pošte mentorju in učečim, ki pripadajo njegovi skupini.
- Forum tečaja – je vodena diskusijska skupina, kjer mentor začenja diskusijo o določeni temi, učeči odgovarjajo, ne morejo pa odpirati novih tem.
- Virtualna učilnica vsebuje videokonferenco, klepetalnice, delitev aplikacij, vodenje po svetovnem spletu na daljavo in je lahko omogočena preko zunanjšega spletnega videokonferenčnega strežnika, ki je povezan s sistemom.

Učeči s svojimi kolegi lahko komunicirajo preko foruma Glavni odmor, ki je namenjen izključno učečim in ni voden. Mentorji in ostali izvajalci e-izobraževanja nimajo vpogleda v vsebino foruma.

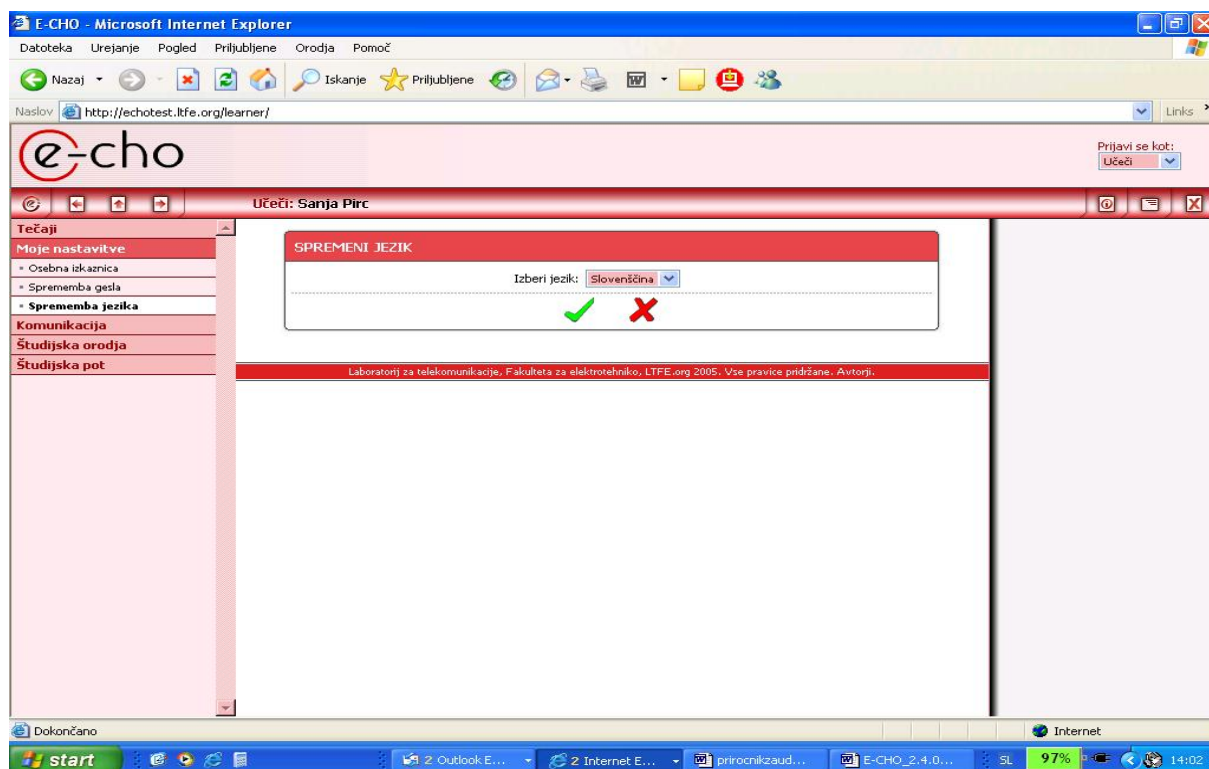
Skupinsko delo med učečimi je omogočeno preko zgoraj omenjene virtualne učilnice, ali pa s pomočjo forumov.

Učeči lahko z izbiro orodja Moji sošolci vidi spisek učečih, ki pripadajo njegovi skupini ter njihov status v sistemu.

2.1.2.5 Personalizacija in osebne nastavitve

Pomemben vidik e-izobraževanja predstavljajo možnosti prilagajanja in personalizacije izobraževanja. V sistemu ima vsak učeči svojo osebno izkaznico, spletno stran, ki jo sam urejuje in je sestavljena iz njegovih osebnih podatkov, krajše predstavitve in slike.

Učeči lahko spremeni svoje geslo s katerim dostopa do sistema ali pa spremeni jezik uporabniškega vmesnika, preko katerega dostopa do sistema. Sistem namreč podpira večjezikovnost. Izobraževalne vsebine so neodvisne od sistema, zato sprememba jezika uporabniškega vmesnika ne bo vplivala na jezik tečaja.

Sl. 7: Večjezikovnost sistema

Poleg naštetih možnosti si učeči lahko personalizira izobraževanje tudi preko določenih študijskih orodij, o katerih je bilo govora v poglavju 2.1.2.3.

2.1.2.6 Študijska pot in kazalo celotnega tečaja

V orodnem oknu je poleg že naštetih orodij učečemu na voljo tudi dostop do posameznih strani njegove predlagane poti, oziroma 'Študijska pot'.

Če je predlagana pot za učečega drugačna od celotne vsebine tečaja (npr. obsega le osnovna znanja vsebine in ne podrobnosti) lahko učeči dostopi do celotne vsebine s klikom na 'Kazalo' v orodnem oknu.

2.1.2.7 Vsebina

Vsebinja tečaja, ki ga učeči obiskuje se pojavi v glavnem oknu z vsebino (Sl. 4 – 3). Vsebina je povsem neodvisna od sistema in je lahko v kakršnem koli internetnem formatu: spletne animacije, javanski programčki, slike, tekst, pretočni video ali audio posnetki. Lahko so to tudi video predavanja, ki jih bodisi prenašamo neposredno ali pa učeči do njih dostopi na zahtevo.

Strukturo vsebine določi razvijalec tečaja, učeči pa se po njej premika s pomočjo kazala ali pa gumbov v navigacijski vrstici.

2.2 NAVODILA ZA MENTORJE

Naloga mentorja v e-izobraževanju je nudenje pedagoške pomoči učečim. Za uspešno pedagoško pomoč je nujen celovit vpogled v napredovanje izobraževanja preko različnih podatkov o količini predelane snovi, uspešnosti posameznih učečih in skupin, ipd. Na tej osnovi lahko mentor preko komunikacijskih možnosti sistema nudi dejansko pedagoško podporo.

Mentorji učečim odgovarjajo na zastavljena vprašanja o vsebini in jih vodijo po izobraževalnem tečaju. Organizirajo vodene diskusije na forumih tečaja ali preko virtualne učilnice (poglavje 2.1.2.4).

Sistem omogoča, da več različnih mentorjev vodi določeno izobraževanje. Prav tako je lahko tudi več različnih mentorjev zadolženih za en tečaj. Na

ta način je omogočena fleksibilna podpora učečim v trajanju izobraževanja.

2.2.1 UPRAVLJANJE S PEDAGOŠKIM PROCESOM

Ob prijavi mentorja v sistem se prikažejo izobraževalni programi, na katerih mentor nudi pedagoško podporo. S klikom na posameznega izmed izobraževalnih programov mentor dostopi do naslednjih podrobnosti:

- ime izobraževalnega programa,
- začetek in konec izobraževalnega programa,
- izobraževalni tečaji v okviru izobraževalnega programa
- skupine učečih, ki so prijavljene na izobraževalni program

The screenshot displays the 'e-cho' web application interface. The browser window is titled 'Tutor - Microsoft Internet Explorer' and shows the URL 'http://echotest.lfe.org/tutor/'. The page header includes the 'e-cho' logo and a login field for 'Mentor'. The main content area is titled 'Mentor: Sanja Pirc' and contains a table for 'UPRAVLJENJE UČEČIH'. The table lists users: 'Fon Sebastjan', 'Pirc Sanja', and 'Uporabnik Demo', with columns for 'E-pošta', 'V', 'A', and 'Zadnji dostop'. A footer note reads: 'Laboratorij za telekomunikacije, Fakulteta za elektrotehniko, LTFE.org 2005. Vse pravice pridržane. Avtorji.' The Windows taskbar at the bottom shows the Start button, several open applications, and the system tray with the time 14:04.

Uporabnik	E-pošta	V	A	Zadnji dostop
Fon Sebastjan	sebastjan@videofon.si	✓	✗	27.8.2006
Pirc Sanja	sanja.pirc@siol.net	✓	✓	28.8.2006
Uporabnik Demo	demoup@demoup.si	✓	✗	28.8.2006

Sl. 8: Upravljanje s pedagoškim procesom

Izobraževalni programi so sestavljeni iz enega ali več izobraževalnih tečajev. Mentor lahko nudi podporo v enem ali več tečajih. Tečaji v okviru izobraževalnega programa v katerih mentor ne nudi podpore se ne bodo prikazali.

2.2.1.1 Izdelava poti po tečaju

Mentor ima dodatno možnost, da za tečaje izdelava oz. nastavi študijsko pot po tečaju za skupine učečih. Postopek izdelave poti je podoben postopku izdelave tečajev.

2.2.1.2 Pregled statistike

S klikom na gumb 'Statistike o tečaju' mentor dostopi do podatkov, s pomočjo katerih lahko uspešno sledi napredovanju učečih. O vsakem izmed učečih dobi podatke o aktivnosti in deležu predelanih strani izobraževalnega tečaja. S klikom na gumb 'statistika uporabnika' mentor dostopi do rezultatov nalog, ki jih je uporabnik rešil.

The screenshot shows the 'e-cho' web application interface. The browser window title is 'Tutor - Microsoft Internet Explorer' and the address bar shows 'http://echotest.lfe.org/tutor/'. The page header includes the 'e-cho' logo and a 'Prijavi se kot: Mentor' dropdown menu. The main content area is titled 'Mentor: Sanja Pirc' and features a sidebar with navigation links: 'Učeči & skupine', 'Urejanje učečih', 'Urejanje skupin', 'Izobraževanja', 'Osebe', and 'Moje nastavitve'. The main content is divided into two sections: 'PODATKI O SKUPINI' and 'UPORABNIKI V SKUPINI'. The 'PODATKI O SKUPINI' section shows 'Ime skupine: Testna' and 'Vključen: ✓'. The 'UPORABNIKI V SKUPINI' section contains a table with the following data:

Uporabnik	E-pošta	✓	✗	Zadnji dostop	
1. Fon Sebastjan	[sfon]	sebastjan@videofon.si	✓	✗	27.8.2006 18:05
2. Pirc Sanja	[sanjap]	sanja.pirc@siol.net	✓	✓	28.8.2006 14:06
3. Uporabnik Demo	[demoup]	demoup@demoup.si	✓	✗	28.8.2006 10:51

At the bottom of the page, there is a footer: 'Laboratorij za telekomunikacije, Fakulteta za elektrotehniko, LFE.org 2005. Vse pravice pridržane. Avtorji.'

Sl. 9: Pregled statistike

Mentor v okviru svojega uporabniškega vmesnika dostopa do podatkov o učečih in skupinah učečih, ki so prijavljeni na izobraževanje. Poleg osebnih podatkov učečih ima mentor dostop do podatkov o tem, katerim skupinam učeči pripadajo, kdaj so zadnjič dostopili do sistema, ali so trenutno aktivni v sistemu in na katera izobraževanja so prijavljeni.

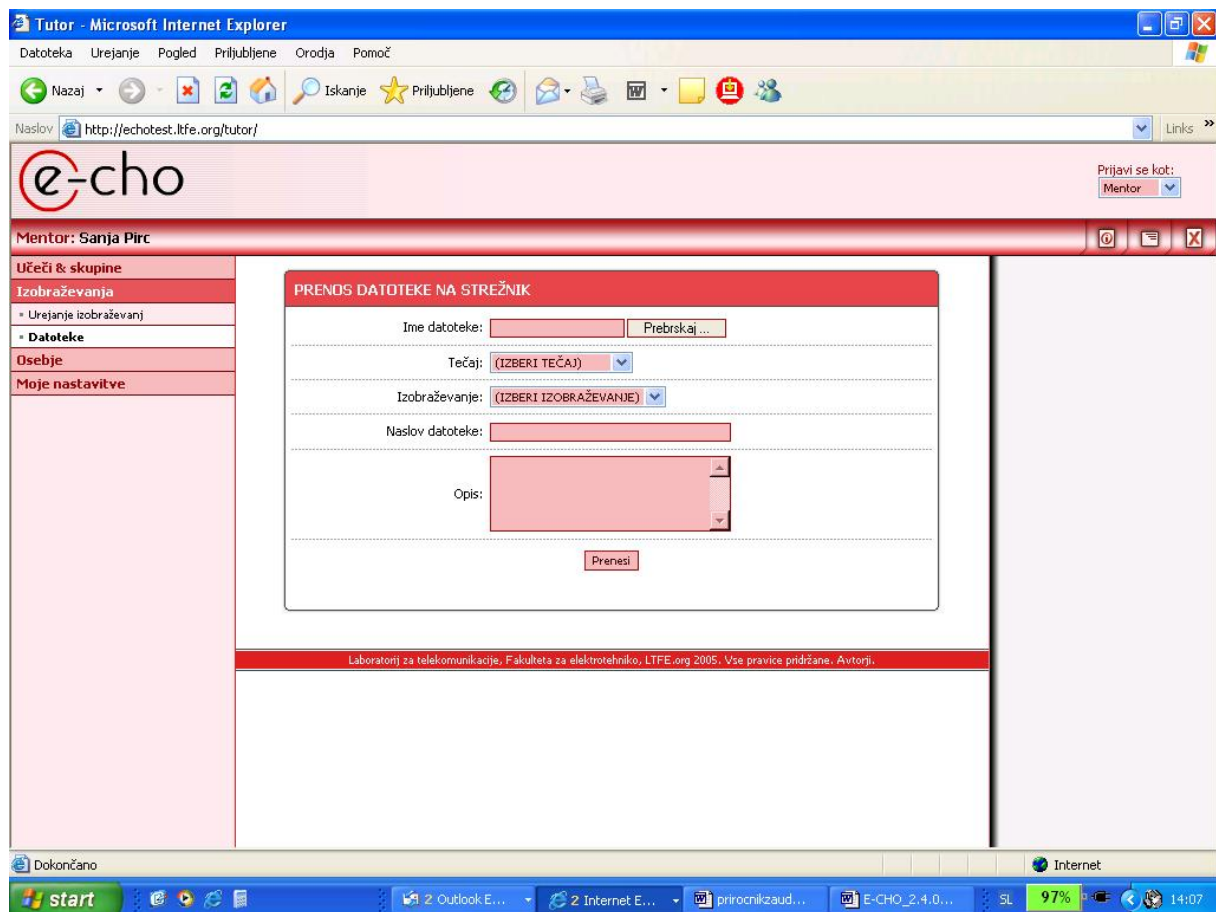
Na osnovi opisanega ima mentor celovito sliko o napredovanju e-izobraževanja in le-tega lahko prilagodi glede na sprotni uspeh posameznih učečih ali skupin učečih. Neposredno pedagoško podporo nudi učečim preko komunikacijskih možnosti, ki jih omogoča sistem (glej naslednje poglavje).

2.2.1.3 *Izmenjava datotek*

S klikom na gumb 'Datoteke' mentor dostopa do možnosti izmenjave datotek, kjer lahko pošilja oz. pregleduje datoteke (npr. dodatna gradiva, rešitve nalog ipd.), poslana s strani učečih.

Sistem E-cho omogoča naslednje možnosti izmenjave datotek med učečimi in mentorjem:

- pošiljanje datotek mentorja skupinam učečim;
- pregledovanje datotek, poslanih mentorju s strani učečih;
- pregledovanje datotek, poslanih vsem s strani učečih.

Sl. 10: Izmenjava datotek

2.2.2 KOMUNIKACIJA

Možnosti za komunikacijo z učečimi in skupinami učečih so naslednje:

- pošiljanje e-pošte posameznikom, skupini učečih, ali pa vsem skupinam, če jih je na izobraževalni progrma prijavljenih več,
- začetek nove teme ali odgovor na vprašanje v okviru foruma tečaja,
- predavanje na daljavo preko virtualne učilnice (poglavje 2.1.2.4),

Mentor z ostalimi izvajalci izobraževanja (mentorji, razvijalci in upravitelji) lahko komunicira preko foruma za osebe. Le ta ni dostopen učečim.